

Ars Grammatica
Lectio nona

Nomen et cognomen auditoris:

Die:

Doplňte české významy následujících jmenných tvarů a tvary určete (pro význam použijte latinský slovník):

adventibus

cantibus

crati

pinum

irrisum

leis

sperum

saporum

faciei

Přeložte:

Quercus tilia maiorem altitudinem assequitur.

Quisque (=každý) opinionem habet se optimum cunctorum esse.

Fervido meridie graviter laboratur.

Přeložte:

Řekni, že mě máš rád.

Posel (lĕgātus, ī m.) smutně oznamuje, že nepřátelské vojsko se blíží rychleji, než se čekalo.

Den na Marsu (Mars, rtis) trvá (manēre) velmi dlouho.

Indikativ a konjunktiv aktivního perfektního kmene:

Od perfektního slovesného kmene se tvoří indikativ perfekta, plusquamperfekta, futura II., konjunktiv perfekta, plusquamperfekta, participium perfekta a futura. Perfektní kmen

zjistíme ze slovníku odtržením koncovky **-ī** z tvaru 1. os. sg. ind. perf. akt. (laudāv-**ī**, dělēv-**ī**, lēg-**ī**, audīv-**ī**). Přehled aktivních koncovek jednotlivých způsobů a časů je v tabulce:¹

LEGŌ, LEGERE, LĒGĪ, LĒCTUM

	singulár	plurál
ind. perf. akt.	1. lēg- ī , 2. lēg- istī , 3. lēg- it	1. lēg- imus , 2. lēg- istis , 3. lēg- erunt
ind. plpf. akt.	1. lēg- eram , 2. lēg- erās , 3. lēg- erat	1. lēg- erāmus , 2. lēg- erātis , 3. lēg- erant
ind. fut. II. akt.	1. lēg- erō , 2. lēg- eris , 3. lēg- erit	1. lēg- erimus , 2. lēg- eritis , 3. lēg- erint
konj. pf. akt.	1. lēg- erim , 2. lēg- eris , 3. lēg- erit	1. lēg- erimus , 2. lēg- eritis , 3. lēg- erint
konj. plpf. akt.	1. lēg- issem , 2. lēg- issēs , 3. lēg- isset	1. lēg- issēmus , 2. lēg- issētis , 3. lēg- issent
ptc. fut.	lēct- ūrus , a, um ²	lēct- ūrī , ae, a

Vedlejší věty s cum historicum:

Po časové spojce *cum* (ve významu *když*) ve větách vypravovacích (t. j. v minulém čase) se v určitém případě klade přísudek v konjunktivu a přitom se uplatňuje pravidlo o konjunktivní souslednosti časové. Jde o VV, jejichž děj má k ději HV vztah nejen časový, ale i další (např. příčinný). V tom případě se na přísudek VV uplatňují konjunktivy současnosti a předčasnosti.

Cum hieme ventus flaret, semper frigore tremebat. Když v zimě venku foukal vítr, vždy se třásla zimou. (T. j. protože vanul vítr, bylo jí zima.)

Cum vocabula cunctarum lectionum edocuissent, Latine loqui poterant. Když se naučili slovíčka všech lekcí, mohli mluvit latinsky. (T. j. díky tomu, že se naučili slovíčka, mohli mluvit.)

Ale:

Cum pater meus puer erat, vicina domus diruta est. Když byl můj otec malý, zřítel se sousední dům. (Oba děje spolu nijak nesouvisí.)

Zprvu se kladl konjunktiv v přísudku VV jen ve vedlejších větách časových v minulosti, kde byla souvislost obou dějů, ale pozdější tendence latiny byla klást jej ve všech VV časových s *cum*, bez tohoto ohledu (t. j. i větě *cum pater meus puer esset, ...*).

¹Pro úsporu místa je použito pouze sloveso *legere*, tvary ostatních sloves se tvoří stejně. Tabulka obsahuje jen časy a způsoby s aktivním významem.

²Ptc. fut. se tvoří od supina, což je čtvrtý tvar uváděný ve slovníku (v tomto případě *lēctum*), od něž se odtrhne zakončení **-um**. Skloňuje se jako adjektivum 1. a 2. deklinace.